7/12007

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/00.457
KONU : Yazılı Soru Önergesi

9../3../2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: **a)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 15.02.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/12007-18294/46969 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 23.02.2006 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-501-12/831 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile İzmir Milletvekili Sayın Enver ÖKTEM tarafından Sayın Başbakanımıza yöneltilen ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri 7/12007 esas nolu yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:
Gereği :
- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 1 Yazı (2 Nüsha)

Bilgi :
- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 1 Yazı

7/12007

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ENVER ÖKTEM'İN
7/12007 ESAS NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR

Bakanlar Kurulunda imzaları tamamlanan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasa Taslağında; korunmaya muhtaç çocukların, kamu yararına çalışan vakfı ve derneklerce açılan yatılı ve gündüzlü kurumlardan hizmet alabileceği, bunun dışındaki grupların da gerçek veya tüzel kişilerce açılacak yatılı ve gündüzlü kurumlardan hizmet alabileceği ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca, mevcut İl sosyal Hizmetler Müdürlüklerinin kapatılarak, İl Özel İdarelerine devredilmesi ve İl Özel İdareleri bünyesinde, Büyükşehir belediyesi olan illerde Sosyal Hizmet Daire Başkanlığı, diğer illerde Sosyal Hizmetler birimi kurulması ve yanı sıra İl Özel İdarelerine devirden sonra belediyelerin talepte bulunması ve uygun görülmesi durumunda bu ünitelerin belediyelere devredilebilecekleri ifadelerine de yer verilmektedir.

SORU 1 :

Kanun Taslağının yasalaşması durumunda, hizmet sunumu vakıf ve dernek gibi özel kuruluşlara bırakılacaktır. Hizmet sunumu özelleştirilecek yani çocuklarımız cemaatlerin inisiyatiflerine terk edilecektir. Bu durumun çocukların sosyo-psikolojik gelişimi üzerinde meydana getireceği olumsuz sonuçlar dikkate alınmış mıdır?

CEVAP 1 :

Teknolojik ve ekonomik değişmenin beraberinde getirdiği sorunlardan en çok sosyo-ekonomik yoksunluk içinde bulunan kesimler etkilenmektedir. Dolayısı ile zengin-fakir ayrımı ve beraberinde getirdiği sosyal sorunlar: dünyada belirginleştiği gibi ülkemizde de gittikçe derinleşmektedir.

Bunun yanı sıra son yıllarda yaşanan ekonomik kriz; toplumumuzda mevcut geleneksel yardımlaşma ve dayanışma sistemlerini de tehdit etmektedir. Kötü ekonomik koşullarla boğuşan ülkemizde, siyasi istikrarsızlık ve kaybolan güven ortamı hükümetimiz döneminde sağlanmış olup, sağlanan bu güven ve istikrar zemininde sosyal sorunların çözümüne yönelik köklü değişiklikler yapılmaktadır.

Bu sosyo-ekonomik değişim Türkiye'de mevcut sosyal güvenlik ve sosyal yardım sistemini; yaşanan sorunların üstesinde gelebilecek, ortaya çıkabilecek yeni sorunlara anında reaksiyon gösterebilecek günün koşullarına göre kendini yenileyebilecek sürdürülebilir bir sistem olarak yeniden yapılandırılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Bir ülkede sağlam sosyal güvenlik sistemlerinin devam etmesi güçlü ekonomilerin varlığına bağlıdır. Zira ekonomik gelişme sosyal gelişme alanında da bir sinerji doğurmaktadır.

Bu bağlamda; kısaca Şunu ifade edebiliriz

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 1983 yılında korunmaya muhtaç çocuklar alanında örgütlenen Koruma Birliklerinin, o günkü dağınık yapısına çeki düzen vermek, yurt düzeyinde profesyonel bir anlayışla ve en önemlisi yerinden yönetim anlayışı üzerine örgütlenen bir yapı oluşturmak üzere kurulmuştur.

Ancak çocukların kendi ailelerinin yanında kalması hedeflenmesine karşılık istenilen düzeye ulaşılamamış, koruyucu aile hizmeti geliştirilememiştir. Kuruluş bakımı ise terk edilememiş ve ağırlıklı bir biçimde sunulan hizmet modeli olmuştur.

Küreselleşme ile birlikte her geçen gün yeni sorunlar ve yeni ihtiyaç grupları ortaya çıkmış bu ihtiyaç gruplarına sunulacak hizmetlerde mevcut yapı ile cevap verilemez hale gelinmiştir.

7/12007

Mevcut şartlar ile halkın artan ve çeşitlenen talepleri etkililiğin arttırılması ve gönüllü katılımcılığı ön plana çıkararak sosyal hizmetlerde kapsamlı yeniden yapılanma ihtiyacını gündeme getirmiştir.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeler ve çeşitli ülkelerde yaşanan deneyimler ışığında sosyal hizmetlerin çağdaş bir yönetim anlayışı ve yapısına kavuşturmak amaçlanmıştır. Bu anlayışla ve uluslar arası sözleşmelerin ışığında;

- İnsan haklarını esas alan,
- Halkın gönüllü katkı ve katılımının sağlandığı,
- Yerinden yönetim ilkesinin uygulandığı,
- Sunulan hizmetlerin merkezi yönetimin yanısıra halk tarafından denetlenmesine imkan tanıyan,
- Ulaşana değil tüm ihtiyaç sahiplerine hizmeti öngören,
- Liyakat ve ehliyetin ön planda tutulduğu

Yeni bir sosyal hizmet politikası ile buna uygun yeni bir yapı öngörülmektedir.

Yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda mahalli ve müşterek nitelikli hizmetlerin yerinden yönetim ilkesi gereği yerel yönetimlerce yerine getirilebilmesi amacıyla 2828 sayılı yasa ile kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatınca verilen hizmetlerin ve taşra teşkilatında yer alan İl ve İlçe Müdürlükleri ile Kuruluş Müdürlüklerinin İl Özel İdarelerine devri öngörülmüş, merkezde planlayan, hizmet standart ve ilkelerini belirleyen, hizmetin sunumu ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, gerçek ve tüzel kişiler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlayan, sunulan hizmetin yerin deliğini denetleyen bir birim olarak Başbakanlığa bağlı, Kamu tüzel kişiliğini haiz Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün kurulması hedeflenmiştir.

Tasarının dördüncü bölümünde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinden kaynaklanan görev ve yükümlülükleri yerine getirmek üzere "Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu" kurulmuştur.

18 yaşından büyük olup, ekonomik ve sosyal yönden yoksunluk içinde bulunan, günlük yaşamını devam ettirme güçlüğü olan, barınacak yeri bulunmayan ve yaşamlarını sürdürmek için desteğe ihtiyacı olan kişilere yönelik bakım evleri açılmasına yönelik düzenlemeler de yer almaktadır.

Kurumumuz Genel Müdürlüğü merkezde planlayan, hizmete ilişkin ilke, esas ve norm belirleyen, rehberlik veren ve hizmetin yerindeliğini denetleyen bir merkezi yapı ile Korunmaya muhtaç çocukların bakımı, işe yerleştirilmesi, evlenme yardımı konularında değişiklikler öngörülmüş, çocuklara yönelik hizmet veren kuruluşların çocuk evi ve sevgi evi niteliğinde hizmet sunmaları esası benimsenmiştir. Ayrıca bu tasarı ile "bakıma muhtaç yaşlılara" özel sosyal hizmet kuruluşlarında ve yaşlının ikametinde sunulacak yatılı bakım ve rehabilitasyon, gündüzlü bakım ve evde bakım hizmetlerinin karşılığı olarak ödeme yapılabilmesi konusu da düzenlenmiştir. Ayrıca beş yıl süre ile bir aksaklıkla karşılaşılmaması için İl Özel İdareleri Bütçesine kurumumuz hizmetlerine ilişkin ödenek aktarılacağı ilkesi benimsenmiştir.

Soru önergesinde belirtildiği gibi çocuklarımızın cemaatlerin insiyatifine bırakılması söz konusu değildir. Korunma gereksinimi olan çocuklarımızın bakım ve koruması ile ilgili düzenleme 5378 sayılı Kanunla özel teşebbüsün hizmet verme olanağı sağlanmıştır. Bu tasarıda ise bu genellemenin aksine sınırlayıcı bir yaklaşımla belirli standartlar belirlenmiştir. Tasarıda "Bu sosyal hizmet kuruluşlarının açılmasında söz konusu dernek ve vakıfların;

a) Bu Kanun kapsamında yer alan hizmet ve faaliyetleri amaç edinmiş olması,
b) Bu hizmetlerle ilgili olarak en az üç yıl faaliyette bulunmuş olması,
c) Korunması gereken çocukların özel sosyal hizmet kuruluşlarında hizmetin işleyişi ile ilgili olarak yaşanabilecek olumsuzluklardan etkilenmemeleri ve hizmetin

aksamaması için, usulü ilgili yönetmelikte belirlenmek üzere en yüksek devlet memuru aylığının ek gösterge dahil elli katı tutarında teminatı depo etmiş olması, şartları aranır. Bu kanun çocukların psiko-sosyal gelişimlerine olumlu katkı sağlayacak hizmet alanlarının oluşmasına imkan tanımaktadır.

SORU 2 :

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendi kuruluşlarının denetiminde yetersiz kalırken, kamu ve özel kuruluşların denetimi nasıl sağlanacaktır? Denetimlerin etkin hale getirilmesi noktasında nasıl bir önlem alınacaktır?

CEVAP 2 :

Denetim hizmetleri, merkezde bir daire başkanlığı olarak ve buna bağlı bir kariyer meslek olarak "sosyal hizmet denetçi ve yardımcısı" kadrolarının ihdas edilmesi esası benimsenmiştir. Ayrıca Eğitim Araştırma Ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı bünyesinde Rehberlik Şube Müdürlüğü oluşturulması öngörülmüş, bu şubede yine kariyer bir meslek olarak "sosyal hizmetler rehberlik uzman ve uzman yardımcılığı" kadrolarının ihdas edilmesi esası benimsenmiştir. Ayrıca Rehberlik ve Denetim elemanı olarak, toplam 210 kadro öngörülmüştür. Bu önlemlerin yanı sıra ilgili yönetmeliklerde de Kanun tasarısında belirlenen ilke ve esaslar çerçevesinde gerekli özel düzenlemelere yer verilecektir.

SORU 3 :

Yasa Tasarısında, Çocuk Koruma Kanunu ile SHÇEK' e verilen kanunla ihtilafa düşen, tutuklu ve hükümlü çocuklara yönelik hizmetlerle ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Konu ile ilgili bir çalışma yapılmakta mıdır?

CEVAP 3 :

Tasarının 3 üncü maddesi "tanımlar" kısmı c bendinde Korunması gereken çocuk tanımı içerisinde "kanunla ihtilafa düşen, tutuklu ve hükümlü çocuklar" a yönelik genel tanımlama "Suç mağduru olan veya suça sürüklenen" çocuk olarak tanımlanmıştır. Tasarı 3. madde c bendi;

"c) Korunması gereken çocuk; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olup;

1) Ana ve babasız, ana veya babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,

2) Kendisine bakmakla ve yetiştirmekle yükümlü olanlar tarafından ihmal veya istismar edilip fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen,

3) Suç mağduru olan veya suça sürüklenen,

bu nedenle bu Kanun kapsamındaki destekleyici hizmetlerden yararlandırılması uygun görülen veya özel olarak korunması ve bu Kanun kapsamındaki koruyucu hizmetlerden yararlandırılması için yetkili ve görevli mahkemeden karar alınması gerekli görülen çocuğu," şeklinde tanımlanmıştır.

Ayrıca aynı maddenin h bendinde sosyal hizmet kuruluşları tanımları yapılmış ve bu bendin 2. maddesinde de "Çocuk Koruma Kanunu ile SHÇEK' e verilen kanunla ihtilafa düşen, tutuklu ve hükümlü çocuklar" a yönelik hizmet verecek kuruluş tanımı yapılmıştır;

"2) Çocuk Rehabilitasyon Merkezi; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 3, 5/c ve 5/e maddeleri gereğince, hakkında bakım ve barınma tedbirine karar verilen

suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocukların, topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak, tekrar suça bulaşmalarını önlemek, işledikleri veya maruz kaldıkları fiillerin yarattığı psiko-sosyal tahribatı gidermek ve eğitimlerine devamlarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı kuruluşu,".

SORU 4 :

Tasarı ile hayata geçirilmek istenen muhtaç çocuklara kamu yararına çalışan vakıflar ve derneklerce açılan yatılı ve gündüzlü kuruluşlar tarafından hizmet verilebilmesini ön gören bu sistemin Avrupa ülkelerinde bir örneği var mıdır?

CEVAP 4 :

Gelişmiş ülke örneklerinin hemen hemen hepsinde "Korunmaya muhtaç çocuklara" götürülen hizmetler yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, gerçek ve tüzel kişiler eliyle götürülmektedir. Ayrıca bazı örneklerde yerel yönetimler bu tür hizmetleri işbirlikleriyle ya da hizmet satın almak sureti ile sunmaktadır.

SORU 5 :

Tasarının bu hali ile Anayasamızın 60 ve 61 inci maddeleri ile çelişmekte olduğunu düşünmüyor musunuz?

CEVAP 5 :

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 60 ve 61 inci maddelerinde;
"A. Sosyal güvenlik hakkı
MADDE 60. – Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.
Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.
B. Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
MADDE 61. – Devlet, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar.
Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.
Yaşlılar, Devletçe korunur. Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.
Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.
Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur." denilmektedir. Bu yönleriyle tasarıda Anayasamızın belirtilen maddelerle örtüştüğü gözden kaçırılmamalıdır. Üstelik sosyal güvenlik hakları olmayan yaşlılarımızın, bakıma muhtaç kişi ve özürlülerin bakım ve rehabilitasyon ücretlerinin Devletçe karşılanacağı düzenlenmiştir.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı